

**“ARAP BAHARI” KARŞISINDA
İRAN ve TÜRKİYE**

Ortadoğu’da yeni bir stratejik rekabete doğru gidiş mi?

YAYIN NO: 550

“ARAP BAHARI” KARŞISINDA İRAN VE TÜRKİYE
Mohammad-Reza Djalili ve Thierry Kellner

© Bilge Kültür Sanat Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 16228

1. Basım, Mart 2013

ISBN: 978 - 605 - 5261 - 50 - 4

Yayın Yönetmeni: *Ahmet Nuri Yüksel*

Baskı: *Yaylacık Matbaası*

Litros Yolu Fatih San. Sit. No: 12/197-203 Topkapı

Tel: (0212) 612 58 60

Kapak Baskı: *Saner Matbaacılık*

Cilt: Yedigün Mücellithanesi

BİLGE KÜLTÜR SANAT

Nuruosmaniye Cad. Kardeşler Han No: 3 Kat: 1 34110 Cağaloğlu / İSTANBUL

Tel: (0212) 520 72 53 - 513 85 04 Faks: (0212) 511 47 74

bilge@bilgeyayincilik.com www.bilgeyayincilik.com

**“ARAP BAHARI” KARŞISINDA
İRAN ve TÜRKİYE**

Ortadoğu’da yeni bir stratejik rekabete doğru gidiş mi?

**Mohammad-Reza Djalili ve
Thierry Kellner**

Çeviren
Hande Güreli

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	9
I. “ARAP BAHARI”NDAN ÖNCE TÜRKİYE – İRAN İLİŞKİLERİ	11
1979: El değişimi	13
Temel bir enerji sağlayıcısı	17
II. İRAN VE “ARAP BAHARI”	21
1. Tunus: Tahran rejimi için büyük sürpriz	22
İslamcıların zaferi: Bir dönüm noktası	24
Yalnızlığından kurtulmak	26
2. Mısır: Oluşturulması zor bir iş birliği	27
Geleneksel müttefikleri gücendirmemek	29
Tahran’ın farklı stratejileri	32
Bir adım ileri, iki adım geri mi?	35
3. İran ve Libya ayaklanması: Duraksama ve karmaşa	38
Uzun süreli bir bekle-gör siyaseti	40
Kaybedilen zamanı yakalamak	43
4. Yemen: Arap Yarımadası’na ve Kızıldeniz’e aralanan bir pencere mi?	46
Testere siyaseti	48
Riyad – Tahran rekabeti	50
İran tarafından geliştirilmiş bir “ Güney stratejisi” mi?	53

Washington ve Riyad, İran eleştirilerinin başlıca hedef tahtaları	55
İran için ne gibi jeopolitik avantajlar?	57
Nüfuzunu yayma isteği...	59
...engellerle karşılaşılıyor	61
5. Bahreyn: “Yakındaki bir yabancı” ülkedeki anlaşmazlığa destek	62
Çok yönlü ama ölçülü eleştiriler	63
Körfez Petrol krallıklarıyla ilişkilerin bozulmasına doğru bir gidiş	66
6. Suriye: Müttefiki ve ittifakı kurtarmak	69
Tahran’ın vazgeçilmez desteği	71
Bütün yumurtalar aynı sepette	74
III. TÜRKİYE VE “ARAP BAHARI”	75
1. Tunus: Örnek olmanın etkileri	75
“Türk modeli”	76
Her alanda anlaşmalar	77
2. Mısır: İdare edilmesi gereken büyük bir ortak	80
Türk girişimleri için temel bir Pazar	81
Çok olumlu bir imaj	84
3. Libya: Bozulmuş bir iş birliğini yeniden oluşturmak	85
Kaddafi rejimi ile belli bir yakınlık	85
Fırıldak Politikası	87
Çok yönlü bir iş birliği	89
Ekonomik ilişkileri yavaşlatan bir güvensizlik ortamı	91
4. Bahreyn: Petrol krallıklarıyla bağları güçlendirmek	93
Ankara’nın ihtiyatının nedenleri	93
Ara bulucu rolü	96
5. Yemen: Eski bağları yeniden kurmak	97
Cumhurbaşkanı Salih ile büyük bir yakınlık	98
Bütün kilit alanlarda iş birliği anlaşmaları	99

Diyalog çağırısı	101
Ankara sesini yükseltiyor...	103
... sonra daha ölçülü davranmaya başlıyor	104
“Türk Modeli”: Hâlâ ve daima	107
6. Suriye: “Sıfır sorundan” “sıfır ilişkiye” mi?	108
Zayıflamakta geciken bir destek	109
Türk siyasetinin yön değiştirmesi	112
Yön değişimi	115
Türk baskıları artıyor	118
Diplomatik girişimleri yakından izlemek	121
Giderek bozulan ilişkiler	124
Çok yönlü bir çerçevede sert bir diplomasiye doğru mu?	127
Türk yetkililer, lafların dışında ne yaptılar?	129
Suriye muhalefetini kim silahlandırıyor?	132
Ankara olayları tırmandırmaktan kaçınıyor	134
Suriye krizi ve bölgesel sonuçları	138

IV. İKİLİ İLİŞKİLERİN SONUÇLARI: ORTADOĞU’DA YENİ REKABETLERE DOĞRU BİR GİDİŞ Mİ?

	141
Suriye meselesi ciddi bir bölünmeye yol açıyor	141
İki modelden sadece biri ilham kaynağı	144
Türkiye’nin kozları	146
“İran Baharı” yok	147
“Arap Baharı” öncesi, “Arap Baharı” sonrası	149